

Partidul Conservator – Grigore Filipescu - II –

15 nov.'32 - 33 ; 1934-1937

Guv.Maniu.Legislatura II.Sesiunea ordinară , 15nov.'32 –

1.) Gr.Filipescu , confirmat senator, Senat, 15 nov.'32

(DS, MO 2, șed. din 18 nov.'32 , p. 13)

Abia la deschiderea sesiunii ordinare ,
după alegerile parțiale pentru **jud.Viașca**, ținute la 23 oct.'32

2.) Gr.Filipescu , discurs la mesaj, Senat, 29 nov.'32

(DS, MO 6, șed. din 29 nov.'32, p. 80-86)

[LD : cred că nu-l am xeroxat nici fișat ; poate ceva fișe la probleme....]

Filipescu / 29 nov.'32

▣ **Prestigiul Dinastiei .**

/ Sprijină monarhia constituțională , în spiritul și tradiția conservatoare.

/ Regele, își exercită puterile prevăzute în Constituție.

/ Partidele, bărbații politici, trebuie să atragă atenția Suveranului
asupra actelor ce se fac în numele Său,
unele acte întunecând gloria Dinastiei.

Filipescu / 29 nov.'32

▣ **Războiul, întregirea neamului**

Vezi în Antologia ISISP

Clarifică poziția față PC față de război, față de unire etc..

Filipescu / 29 nov.'32

▣ **Chestiuni economice**

Filipescu / 29 nov.'32

3.) Gr.Filipescu, omagierea lui 1 dec.1918, 1 dec.'32

(DS, MO 6, 29 nov.'32 , pag.80) **Evocare**

4.) Gr.Filipescu, intervenție : la Conversiune , 9 dec.'32

(DS, MO 11, șed. din 9 dec.'32, p. 182-188)

M.Manolescu – polemică

Vezi xerox la Conversiune .

5.) Gh.Ștefănescu Goiceanu (PȚ-Lupu) ,discurs la mesaj, 15 dec.'32

(DAD, MO 19, 15 dec.'32, p. 402-410 , xerox)
Goiceanu / 15 dec.'32

▣ Curentul Conservator.

O manifestare interesantă , recent formulată , care înnoadă firul unei tradiții vechi, încolțește acum în mintea unor gânditori : concepția conservatoare.

În țara aceasta, am avut o tradiție conservatoare.

Dar ca să se constituie un partid conservator, este o iluzie și o imposibilitate.

Partid –clasă –interes

Partidele politice **sunt partide organice și de tradiție.**

Au la temelia lor **o clasă economică** , suficient diferențiată .

Noi și PNȚ- țărănimea ; PNL- burghezia industrială și bancară ;

Dar o idee conservatoare, acum ? În trecut, da, când P.Conservator se sprijinea pe o clasă bine diferențiată , marea proprietate agrară.

O dată cu exproprierea , **această clasă și-a pierdut ființa organică,**

a fost o **clasă dezorganizată**, ce nu poate forma temeiul de credință politică, acum.

Ei bine, pe ce bază se încearcă să se înnoade firul unei tradiții ,

să învie o veche credință morală ?

Dacă ar fi vorba de o veche tradiție boierească , boieria de pământ din această țară, care și-a avut rosturile ei, care rămân istorice, chestiunea încă mai poate fi discutabilă.

Coroana, Dinastia

DI Grigore Filipescu declară în discursul la Mesaj, **că rostul unui P.Conservator,**

în țara aceasta, este ca **să apere**, înainte de toate, **prestigiul Coroanei,**

să țină treaz **interesul pentru Dinastie.**

Se poate reduce rolul unui om politic la acest lucru ?!

Apărarea creanțelor

În ordinea socială, manifestarea dlui Filipescu s-a redus la ... intangibilitatea creanțelor.

care face parte din dogma liberală, care este apanajul unui stat liberal !

Dictatura : Vlad Tepeș !

Mai mult , am azit la tribună, din partea unui partid de tradiție , **preconizându-se necesitatea**

dictaturii ! Țara aceasta – zicea dl Filipescu – ne-a determinat să ridicăm

steagul unui domnitor al trecutului , un om de autoritate , un om de cutezanță, de hotărâre .

Ar fi ultima salvare .

Dar noi am revenit la monarhia constituțională, dintr-un **crez democratic**, iar trecutul de

dictatură rămâne o pagină tristă de istorie, cu toate excesele și ororile lui.

Tiranie și dictatură ? Unde putem ajunge cu această formulă ?

Gândi-ți-vă la soarta ducelui de Reichstag, la la urmașul lui Cromwell , la Napoleon..

morți departe de patriile lor, singuri și părăsiți [.....]

Dlor conservatori, cari doriți să reânodați firul unei tradiții , **trebuie să vă acomodați**

principiilor moderne constituționale , ale domnilor constituționali.[.....]

Rosturi de partid liberal

Așa încât Partidul Conservator în germene , așezat pe o temelie atât de șubredă și atât de falsă, nu poate să aibă nici o consistență și nici un viitor serios.

Totuși, interesează acțiunea pe care o duce , o acțiune de temei, o acțiune în numele unei convingeri și o acțiune de oarecare ecou.**Rostul firesc al acestei acțiuni**, pe care o duce P.C.,

ar fi fost rostul Partidului Liberal , ca să apere acest capitalism care , încă ,

poate să fie interesant într-o societate burgheză .

Goiceanu '

▣ Frontul „bancarilor „

Ultima acțiune , în acest sens, sub denumirea **„frontul pentru apărarea leului”**, **împotriva „bolșevismului economic”**. Din acest Front, fac parte :

Brancovici, **CICBrătianu**,

Zamfir Cristodorescu , Alex.Cottescu, Al Periețeanu (ex-directori CFR)

Dragu, Filipescu, Ioachimescu, **Djuvara** (proprietari) ;

Lambru (președ.Creditul Urban), Panaitescu (dir.gral Creditul Urban) ;

dr Marinescu, Emil Miclescu , ing.Miclescu,

I.Mitiliniu (ex-ministru) , Gh.Negulescu, **PPNegulescu** (ex președ.Camerei) ,

Orghidan, Ottulescu, Panaitescu ,Gh.Zane, Stelian Popescu ;

Anibal Teodorescu, Vâlcovici, Aurel Vlad, Vasilescu-Karpen, C.Xeni (ex-miniștri)

Ce apără și ce credință apără acești „ apărători „ ?!

Zic : < Cetățeni ! **Apărând ordinea de stat** , apărați propriile voastre interese.

Este vorba de pâinea copiilor voștri, este vorba de liniștea familiilor voastre >

- **D.Moldovan** : acești domni au luat 120% dobândă pe an !

- **Goiceanu** : sunt 5 foști directori generali , 7 foști miniștri, vreo 5 din consilii de administrație.

Vă rog să constatați : nici unul din marii proprietari , recunoscuți prin munca lor practică,

prin temeiurile lor de viață și rosturile lor , apropiate de pământ ; nici unul din marii negustori

producători, nici un industriaș, nici un factor de progres și de muncă reală în țara aceasta !

Fiindcă aceștia sunt toți la pământ !

Ce meserie este aceasta „ de ministru „ ?! de fost „dir.gral „ ? este o anomalie suspectă !

- **II Mirescu** : Au marea calitate de a fi devenit „ milionari „

- **Gh.Uzum** : de aceea trebuia scos din legea controllului averii... „apărarea onoarei „

- **Goiceanu** : S crisoarea se termină astfel :

< **A sunat ceasul** ca acel care muncește și strânge, prin virtuțile sale ,

să ridice cu mândrie capul în sus, iar cel care a risipit banii altuia,

să-și lepede cinica îndrăzneală .>

G.Ștefănescu/Goiceanu / 15dec3

6.) **V.Rădulescu(PNȚ, raportor) , discurs concluziv la Mesaj, 19 dec.'32**

(DAD, MO 23, 19 dec32, p.529)

Gr.Filipescu spunea („Epoca”) : < În orice țară din lume, partidele politice din opoziție fac demagogie.Demagogia încetează la guvern .[.....] de îndată ce un partid de stânga ajunge la cârmă, el devine mai mult decât moderat .

La noi lucrurile se petrec altfel, demagogia continuă și mai grozav la cârmă.

Pentru ce ? Pentru că suntem mai inconștienți decât alții .>

Vrădulescu trăgea de aici concluzia consecvenței PNȚ , de a-și respecta la guvern, programul din timpul opoziției !

Filipescu –Rădulescu / 19 dec.'33

Guv.Vaida –Voevod.Legislatura II.Sesiunea ordinară continuă , - 5 apr.'33

7.) **Gr.Filipescu , la debarcarea lui Maniu: telegramă omagială , 31 ian.'33**

(DS , MO 18, 31ian.'33, p. 506-507)

/ **Iuliu Maniu** , proaspăt „debarcat” de la guvern, este omagiat la împlinirea vârstei de 60 de ani, este apreciat pentru șinuta morală avută în „criză” .

/ Gr:Filipescu propune trimiterea unei telegrame oficială ;

/ Abia apoi Vaida citește Mesajul noului guvern !

.....Chestiunea va fi subiect de mare polemică cu ...I.Th.Florescu

8.) **Gr.Filipescu , la legea stării de asediu, 4 febr.'33**

9.) **Gr.Filipescu** : „Frontul pentru apărarea leului , împotriva bolșevismului economic” , ?

[Vezi la plic Realități economice](#)

Guv. IG Duca .

Alegeri

Guv. Gh.Tătăărăscu

▫ **Rezultat alegeri , 20 dec.'32** [Vezi la fișier Alegeri](#)

10.) **Grigore N.Filipescu** , Arta de a face politică, 19 mart.'34

("Lupta" 20 mart.'34)

[**În acea zi a început procesul asasinării lui IG Duca**]

Conferință la sala Dalles.

Gr.Filipescu / 19 mart.'34

▫ **Arta de a face politică**

[**LD : Desigur, mai mult o conferință - șuetă politică, mondenă , expresie a conservatorismului nostalgic, transformată într-un scepticism radical, presărat cu principii de etică politică .**

Marginalizat , fără ecou sau succes electoral, aș putea spune chiar derutat și anacronic...

Gr.Filipescu mai poate avea "succes" doar ... într-o atare împrejurare mondenă.

Altfel , însă , fermecător și ... om politic cultivat]

"Prima condiție a acestei arte este reușita .

A nu reuși, înseamnă , în politică , a face politică în zadar.

Dar cine zice unu, trebuie să zică și doi : a reuși neapărat , înseamnă a reuși cu orice mijloace.

Odată stabilită această definiție, subiectul pare a fi epuizat.

Se întâmplă, însă că , a reuși , e azi ceva cu totul deosebit de ceea ce a fost ieri.

Odinioară , **atmosfera de siguranță și încredere îndrepta multe din erorile provocate de robia electoralului**. Azi, după război, lumea știe mai puțin ce vrea și sacrificiile consimțite electoratului nu mai sunt corectate de viguroasa încredere de altă dată.

Arta de a face politică **se prezintă deci azi în condiții deosebite.** "

Gr.Filipescu / 19 mart.'34

▫ **Diletantism , fler, demagogie, aventurism, intrigi,**

" Pentru a izbuti **se cere să nu spui niciodată ce crezi, [!!!]**

și să faci totdeauna , exact ceea ce nu crezi că trebuie făcut . [!!!]

D.Rist, solicitat o dată să ia portofoliul finanțelor , și-a motivat refuzul :

< de ce vreți să mă obligați să fac tot ce mă străduiesc
să-i învăț pe studenți să nu facă ? >

Ca să mai izbutești în politică, **trebuie** să mai ai în bagajul tău , toate convingerile . [!!!]

Să vinzi fiecăruia marfa pe care o cere . [!!!]

Apoi , ești condamnat , dacă vrei să aprofundezi ceva . [!!!]

Îți trebuie doar un diletantism ușor care dă oricând posibilitatea câtorva formule vagi .

Se mai cere în politică flerul evenimentelor și al persoanelor cari promit să parvină .

Flerul înlocuiește orice altă calitate sau pregătire . [!!!]

**A ști să făgăduiești cu mare convingere , este ,iarăși, una dintre condițiile indispensabile
artei politice. Lumea e atât de deprinsă cu făgăduelile politicianilor, încât nu-l poate
închipui refuzând ceva .**

Take Ionescu , despre care nu se poate spune că a izbândit în politică,

îmi spunea : < Cuminenția în politică e o povară înăbușitoare . [!!!]

Când ești cuminte , cea mai mică greșeală **pe care o faci e exploatată grozav.**

Dar , dacă ai reputația de nebun, greșelile cele mai mari ,

îți sunt privite cu bunăvoință. >

Ți se mai cere în politică să fii cât mai mult, **dacă nu complet,** lipsit de simțul ridicolului .

A fi aventurier **în politică** , însemnează a reuși sigur . [!!!]

Altă armă, **care a dat rezultate strălucite în politică** , e să știi a te servi de intrigi . [!!!]

..... **Acesta fiind** catehismul artei politice , d.Filipescu se întreabă
ce rost are d-sa în politică , **știind bine că niciodată nu va putea învăța această artă
și că niciodată nu va reuși** . Și răspunde :

" Un glas de undeva , **pe care-l aud bine, deși vine de foarte departe , din ceea ce au
plămădit în mine mai multe generații deprinse să conducă și să izbutească** ,

un glas pe care-l simt una cu șoapta de așteptare a unei nații întregi ,

care nu vrea să moară, îmi spune : < N-ai dreptul să dezertezi ! > "

Gr.Filipescu / 19 mart.'34

Gh.Tătărașcu. Legislatura PNL. Sesiunea extraordinară .14 iun..-

11.) Ședința festivă **în cinstea lui Louis Barthou , Senat și Cameră, 21 iunie . '34**

(DAD, MO 3, șed. din 21 iun.'34, p. p.61- 69 ; " Lupta " , an XIII , 23 iun.'34 .)

i) **Gr.N.Filipescu (P.Conservator)**

i) Gr.N.Filipescu (senator , P.Conservator)

Povestește o amintire de război. 1917, pe frontul din Moldova. Trupele erau istovite .

Un ofițer francez oferă țigări soldaților. Era Robert de Flers. Un soldat , care nu știa franțuzește,

l-a luat de mână și l-așoptit " Verdun" .Aceasta era " icoana " Franței în inima lor.

Românii n-au uitat nimic ...

"Acest București, care v-a aclamat ieri, nu va uita niciodată întoarcerea generalului Berthelot ,
venit să-l elibereze în 1918... Plecat prin Rusia, **el trecea Dunărea și aștepta armata română** ,
ca **să-i dea întâietatea** , de vreme ce **era capitala ei !** Cât de franțuzec era acel gest !

Filipescu / 21 iun.'34

▣ **Politica externă = politica instinctului național.**

[-----] **Politica noastră externă nu e decât " politica instinctului național"**

așa cum admirabil a definit-o **Take Ionescu** ,

și de politica aceasta nimeni nu se poate atinge(**aplauze**)

Unele **spirite sceptice spun că Parlamentul nu e întotdeauna oglinda credincioasă a țării** . Mărturisesc că **am fost uneori ispitit să le dau crezare. Dar văzând armonia din această Adunare**, atât de asemănătoare sufletului mulțimii care v-a purtat în triumf de la un capăt la altul al țării, **constat cu o bucurie neștirbită că , cel puțin în marile împrejurări , Camerele știu să se ridice la înălțimea Patriei .** (**aplauze îndelung repetate**) Îngăduiți-mi ca în numele **Partidului Conservator Român** , să salut în persoana dvs , Franța."

Gr.Filipescu / 21 iun.'34

Guvern.Tătărăscu.Legislatura PNL. Sesiunea a II-a ordinară. 14 nov-'34 - 20 apr.'35

Guvern Tătărăscu .Legislatura PNL. Sesiunea a III-a ordinară , 15 nov.'35 - apr.'36

Guvern Tătărăscu .Legislatura PNL. Sesiunea a IV-a ordinară , 15 nov.'36 - apr.'37

12.)**Grigore Filipescu (P.Conservator) ,discurs la Mesaj, Senat , 23 nov.'36**

(D.S. , MO 4, șed de luni, 23 nov.'36 , p. 20-25)

[LD : Foarte interesante opiniile lui Grigore Filipescu .

Ce a mai rămas din gloria și puterea Partidului Conservator de altă dată , nu mai este apanajul acestui partid cu titulatură explicit conservatoare , ci se găsea, mai curând , în doctrina altor partide .

I se potrivea mai bine " **Liga Vlad Țepeș** " , având în vedere **suportul moral doctrinar**.

Dincolo de asta , însă , este o discrepanță între luciditatea analizei și fascinția "pacifismului "

Cele mai interesante, însă , mi se par avertismentele] Doc. integral la **fișier P.Conservator II**

/ Dinastia - Carol II : simboluri ; ordine în Stat /

/ Armata : scutul apărării / necesitatea pregătirii /

/ Guvernul : redresarea financiară / reabilitarea creditului țării /

/ Politica externă :

- Agresiunea Italiei în Abisinia / Ineficiența Ligii Națiunilor /

- Axa Roma -Berlin ?! Hitler -Mussolini ?! : incompatibilități ;

- Blocul Marilor Puteri - Liga Națiunilor /

- Regimul intern - politica externă a Statelor /

- Germania -URSS : evoluția relațiilor : 1922- 1936

- Italia -Urss : evoluția relațiilor : 1924 - 1936

- Polonia -URSS / România -Polonia -URSS /

- Alianțele nu țin seama de doctrine, de regimul politic / Avertisment /

- Poziția de neutralitate a statelor mici / Avertisment /

- Formula lui Gh.Brătianu : Liga neutrilor răsăriteni / Avertisment /

- Statutul de neutralitate / punctele mobile / Avertisment /

- Politica externă a României = politica lui Titulescu /

- Remanierea guvernului : fără Titulescu ! /

- Demiterea lui Titulescu : motivații, zvonuri , învinuiri :

! Italia - Mussolini ; ! Polonia -Beck ; ! Germania -Huitler ;

! Franța ; ! URSS -Avertisment ; ! Anglia ;

- Polonia externă a României / consecvență și continuitate :

Liga Națiunilor ; Mica Înțelegere ; Antanta Balcanică ; Franța ;

- Partidele politice și politica externă / Avertismente /

- Partidul Conservator : rol educativ / Avertismente /

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▣Devotament către Tron =ordine în stat

[LD:nu este o simplă metaforă când spun că din anii '36-'37,semnalele externe își pun pecetea apăsător pe evoluțiile interne ,și că ,din acest p.d.v.,ele vor contribui la creșterea unui curent de solidaritate și devotament față de simbolul major al statalității:Coroana.

Că de această situație ,cu apetitul lui pentru autoritarism ,a profitat din plin Carol II și nucleul din jurul său (numit "camarilă") este un fenomen paralel ,bipolar stimulat .

Dar eu cred că numai raportarea la ambele ,poate da dimensiunea fenomenului]

"Deschizând seria cuvântărilor la Adresă , am convingerea că sunt în asentimentul întregii Adunări, împărtășind cuvintele Raportului de sincer devotament către Tron .

Aceste cuvinte cântăresc, parcă , mai greu astăzi ,decât cele de obicei , rostite în Parlament de reprezentanții tuturor partidelor , cu ocazia discuției Răspunsului la Mesaj .

În clipa de față , zbuciumul prin care trece continentul nostru ,le dă un înțeles deosebit .

"Coroana este un punct de sprijin pentru toți . Ea înseamnă ordine în Stat .

Evenimentele sângeroase ce se desfășoară la celălalt capăt al Europei ,sunt un impresionant tablou al nenorocirilor ce pot lovi o țară ,când într-un Stat nu mai există autoritate .

[LD:aluzie la Spania] " De aceea, d-lor, oricare ar fi deosebirile noastre de vederi,

oricum am privi problemele la ordinea zilei , oricum am judeca oamenii ,

devotamentul nostru pentru Tron rămâne același ."

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▣Armata

" Al doilea punct al Adresei , asupra cărui nu pot exista deosebiri de păreri ,este cel referitor la armată .Și aici ieșim anul acesta din tradiționalele declarații de dragoste pentru oștire .

Tot ce vedem în jurul nostru ,deshide ochii celor mai miopi,asupra necesității de a avea o armată bine instruită și bine înzestrată.

Când o țară ca Marea Britanie , face sacrificiile pe care le vedem pentru apărarea națională; când primul ministru al republicii franceze declară că pentru apărarea păcii ,trebuie să iști și războiul ; și când acest prim-ministru mai este și socialist ,dar a spus că Franța este gata să facă orice sacrificiu pentru armată ,încetează de a fi o clauză de stil a tuturor Răspunsurilor la Mesaj ,pentru a deveni o teribilă necesitate a existenței noastre ."

În cazul acesta ,adevăratele jertfe trebuie făcute cu bani, iar nu cu discursuri ."

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▣Redresarea financiară

"De aceea,d-lor sunt fericit să pot fi de acord cu Raportul Adresei și când vorbește de redresarea financiară .

" Incontestabil că recolta excepțional de bună din vara aceasta ,v-a ușurat sarcina ;nu e mai puțin adevărat că actuala cârmuire a făcut laudabilele eforturi ,pentru a pune ordine în visteria Statului .Țin cu atât mai mult să recunosc acest lucru cu cât eram mai sceptic

când s-a făcut așa-zisa lichidare a datoriilor Statului.Mă așteptam ca în cel mai scurt timp , așa cum s-a întâmplat în atâtea rânduri,o nouă lichidare să se impună distrugând cu

desăvârșire rămasița de credit a Statului Român .Nu vreau să disec ultima operațiune valutară , făcută de guvern.Asupra acestui punct , aș avea unele rezerve de făcut .

Cred însă ,d-lor,că în materie monetară ,cu cât se vorbește mai puțin, cu atât este mai bine.

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▣Politica externă

[LD :mostră de politică externă caracteristică **cafenelei politice** ?Mostră de logică normală, de bun simț și bună credință la un intelectual român ?Mostră de naivitate ,de diletantism în materie diplomatică ?Indiferent de calificativ, discursul lui Filipescu exprimă **mentalitatea**

românească de epocă ,care a crezut în **posibilitatea unei păci** dacă nu veșnice, măcar de o durată mai mare ;care și-a pus mari speranțe în **capacitatea Ligii Națiunilor** de a preîntâmpina războiul ;care a investit o mare încredere în **scutul de securitate** reprezentat de **Marii Aliați ;]**

...Agresiunea italiană

...Ineficiența Ligii Națiunilor .

" D-lor senatori, acum un an când eu, cu ocazia dezbaterilor Adresei am cercetat **problema politicii noastre externe, eram la începutul războiului italo - etiopian.** Credeam cu tărie că Italia va fi înfrântă **de putere morală și materială** pe care o reprezenta **Liga Națiunilor** . Nu știu ce va aduce ziua de mâine . Poate că Italia va regreta zdruncinarea vechilor sale legături de prietenie cu Marea Britanie ; **astăzi, însă, așa cum se prezintă lucrurile , trebuie să recunosc ,că prevederile mele nu s-au împlinit .**

N-am să analizez **greșelile înfăptuite** ,nici **răspunderea pe care o poartă** față de țara sa și de aliații Franței , **fostul președinte de Consiliu d-l Laval** ;mă opresc la faptul în sine : **Italia a învins Etiopia.**

Am urmărit cu patimă toate fazele conflictului , ca și cum țara mea ar fi fost părtașă.

Le-am urmărit cu pasiune , pentru că ,de unde mulți credeau ,atât în țară cât și în străinătate , că o **dată stăpână pe imperiul Negusului ,Italia se va declara astisfăcută** ,punând în valoare un teritoriu mai întins decât Germania , **aveam convingerea** că,departe de a e opri în Africa, **d-l Mussolini , împodobit cu noi lauri, va încerca a doua zi să refacă harta Europei.**

Aș fi dorit ca și aici evenimentele să infirme prevederile mele . **Din păcate , ele le-au depășit .**

S-a vorbit de un conflict între albi și negri , între civilizație și barbarie.

De sigur, d-lor ! **Dar la capătul acestui conflict** ,era altul latent : **un conflict între albi , în care poate să se prăbușească civilizația noastră .**

S-a mai spus că Geneva nu avea mijloace suficiente pentru a împiedica agresiunea sau pentru a o opri.

Absolut întâmplător am văzut într-o cancelarie străină **o notă diplomatică italiană** , pornită de la Roma în **nov. 1935** ,în care se vorbea de **asfixierea Italiei ,în cazul în care s-ar vota sancțiunile petrolifere** .Consiliul Ligii era convocat pe ziua de 25 dec. la Geneva.**La ordinea zilei : petrolul.** Cu 48 de ore înainte **se parafează la Paris planul Laval - Hoare .**

Din acea clipă , **partida era compromisă pentru Geneva .**

Statele Unite își schimbau radical poziția de neutralitate , iar **Germania începea să se îndoiască de puterea Angliei.**Până la întocmirea planului Laval -Hoare , principala preocupare a guvernului de la Berlin era să nu stânjenească întru nimic acțiunea Marii Britanii.

[**Citează din presa germană comentariile despre războiul italo - etiopian ,**

vehementele dezvăluiri împotriva metodelor armatei italiene , încalificabila agresiune împotriva unei țări slabe și prost armată , de metodele barbare ale fascismului]

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

...Axa Roma -Berlin ?!/Hitler - Mussolini

"În materie de politică externă ,**imponderabilul joacă un rol atât de covârșitor ,încât este greu de afirmat că cutare cauză produce matematic cutare efect.**

Putem totuși presupune că **dacă** atitudinea guvernului Laval ar fi fost alta ,**dacă** sancțiunile petrolifere intrau în vigoare de la început,**dacă** prestigiul Marii Britanii rămânea neatins la Berlin, **lovitura hitleriană de la 7 martie nu s-ar fi produs.**

În orice caz,**discursul d-lui Mussolini de la Milano ar fi fost rostit pe alt ton.**

D-lor senatori, lumea trăește astăzi sub impresia câtorva **credințe extrem de discutabile** ce întrețin și întăresc haosul în care ne zbatem.

Prima ,este că **Italia și Germania vor fi** , în caz de conflagrație generală,**în aceeași tabără !**

Fără îndoială că **Berlinul și Roma** au un interes comun să **acrediteze această legendă**, care , în anumite împrejurări, se transformă într-o **adevărată sperietoare .**

Raporturile dintre **d-l Mussolini și Hitler** seamănă foarte mult cu legăturile dintre **Talleyrand și**

Fouché.[**Citează pasaje lungi ... din Emil Ludvig despre sfetnicii lui Napoleon ,**

care spune că cei doi nu se iubeau, pentru că semănau prea mult :

amândoi gândeau limpede, realist , pozitiv ; amândoi erau discipoli ai lui Machiavel ;

amândoi trecuseră prin școala revoluției]

Grandioasa recepție de la Veneția în cinstea cancelarului Hitler, **serbările de la Berlin și de la Berchtesgaden** în cinstea contelui Ciano, îmi reamintesc scena din saloanele prințului

Talleyrand .Sunt incontestabil chestii în care interesele vremelnice ale Italiei se potrivesc cu interesele Germaniei .**Este incontestabil că Italia și Germania au interese potrivnice intereselor franco-engleze în Mediterana .**

Ele urmăresc deci cu o încordată atenție evenimentele din Spania.

Pe motivul unei lupte doctrinare împotriva comunismului , și scontând bunăvoința guvernului de mâine, **Italia și Germania caută să pună piciorul în sectorul spaniol al Mării Mediterane .**

Aici nimic nu le desparte deocamdată. În raporturile dintre ele , un singur lucru le preocupă : să nu obțină Italia mai mult decât Germania sau invers.Împotriva obstacolelor geografice , finețele diplomației sunt neputincioase .**Între Berlin și Roma există un raport de forțe** pe care ambele diplomații sunt veșnic preocupate să-l mențină constant .

Un război poate izbucni de pe urma metodelor folosite de Berlin și de Roma .

Este însă foarte greu de conceput ambele state în aceeași tabără beligerantă

Sunt multe șanse ca ceea ce s-a întâmplat în 1914, să se întâmple și astăzi .

Sperietoarea înțelegerii italo -germane și-a avut efectele .Ambele diplomații au înregistrat succese, exploatănd aparențele unui acord desăvârșit .

[continuă cu analiza , în același stil, a ultimelor evoluții internaționale, în special privind Italia, Mussolini]

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

...Societatea Națiunilor=singurul for în care cei mici se pot apăra

"În toate cuvântările sale, Mussolini declară că **nu înțelege ca Europa să se împartă în două blocuri.** Această declarație a devenit o formulă stereotipă .

Când **unele state au ieșit din război zdrobite și altele și-au îndoit teritoriul,este imposibil să nu ai un bloc al satisfăcuților și altul al nemulțumiților.**

Pricep perfect de bine gândul d-lui Mussolini. D-sa nu vrea să se stabilizeze nici într-o tabără nici într-alta ,**crezând că poate trage foloase de pretutindeni.** Idealul său este deci, să revină la **formula din 1933,aceea a pactului în patru** - poate puțin lărgită astăzi - **a câtorva puteri** cu interese opuse , constituind **un bloc de veșnică ceartă** , în care Italia ar manevra odată cu unii , o dată cu alții, spre folosul ei exclusiv, și **totdeauna în dauna celor mici.**

" Eh, d-lor, dați-mi voie să **prefer acestui ideal ,formula atât de batjocorită astăzi a Ligii Națiunilor ,în care se vor ciocni desigur ca în aeropagul restrâns al d-lui Mussolini , interesele celor satisfăcuți și revendicările celor nemiulțumiți ,dar unde cei mici , reprezentând o forță , se pot apăra ."**

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▫Regimul intern raportat la politica externă

"**Al doilea paradox în care trăim este că anumite similitudini de doctrină stau la baza colaborării de mâine pe câmpul de luptă..**

...Relațiile cu Rusia Sovietică

Politica externă a statelor **este influențată în mică măsură de regimul lor intern.**

Cruciadele pentru impunerea unei credințe aparțin domeniului istoric .

Se tot vorbește de **aversiunea unor țări împotriva regimului comunist .**

De sigur, d-lor, că nici Germania hitleristă , nici Italia mussoliniană ,**nu doresc înflorirea bolșevismului pe teritoriul lor .**De îndată ce se descoperă **un cuib comunist în Germania sau Italia ,el este stârpit , și cu drept cuvânt.** Este interesant, totuși,**să ceretăm legăturile statelor care duc lupta împotriva comunismului cu Rusia Sovietică.**

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

...Germania - URSS

" Să începem cu **țara cea mai antibolșevică,Germania**

La 16 apr.1922, **Sovietele semnau cu Germania tratatul de la Rapallo ,**prin care **Reichul recunoaște de jure regimul moscovit .**

La 24 aprilie 1926 , cele două țări semnează **tratatul de la la Berlin ,un tratat de neagresiune și de neutralitate .**

În aprilie 1931, **tratatul a fost prelungit**, dar **cancelarul Brunning nu-l ratifică**.

În **mai 1933**, **Hitler cere ratificarea sa de către Reichstag**.

Între cuvintele rostite cu această ocazie de către **Fuehrer în fața Camerei**: **< Combaterea comunismului este o chestiune internă ;relațiile politice cu celelalte state , de care ne leagă interese comune , nu pot fi schimbate prin aceasta .>**

Tratatul de la Berlin ratificat de cancelarul Hitler este **însoțit de o adresă a guvernului german**, prin care **se angajează să nu ia parte nici o dată la aplicarea articolelor 16 și 17**

a **Conventului împotriva Sovietelor** și de a **nu vota la Liga Națiunilor împotriva acestora**.

Așa dar, **al doilea stat mare care recunoaște regimul sovietic de jure**, este **Germania**;

tratatul de la Berlin este prezentat Reichstagului spre ratificare de d-l Hitler, iar,

în anii 1933, 1934 și 1935, foarte însemnate credite financiare și industriale sunt acordate de Germania hitleristă, Rusiei Sovietice."

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

...Italia -URSS

Să trecem la Italia.**La 7 februarie 1924, d-l Mussolini recunoaște de jure guvernul sovietic, o dată cu semnarea Tratatului de comerț italo -rus.**Vă rog să rețineți data : 7 februarie 1924.

(Guvernul Herriot a recunoscut Sovietele abia 6 luni în urmă [1936])

La 21 noiembrie 1931, comisarul poporului d-l **Litvinoff, sosește la Milano**, pentru a sta de vorbă cu ministrul afacerilor străine al Italiei, **d-l Grandi**.Ziarul personal al d-lui Mussolini "**Il Popolo d'Italia**", scria la **25 noiembrie 1930** :

<Este firesc ca întrevăderea între d-l Grandi și comisarul afacerilor externe al republicilor sovietice să fi stârnit un **interes unanim**.

De observat, în același moment, prezența d-lui Bethlen la Berlin .

Spectrul unui bloc italo -ruso -german, de care **ziarele pariziene și presa Micii Înțelegeri vorbesc înfrigate , de câțva timp ,a fășnit deodată ca o realitate posibilă.>**

La **2 septembrie 1933**, se iscălește la Roma **Tratatul de prietenie , de neagresiune și de neutralitate între Italia și Soviete**.Iată preambulul :

< Cele două guverne, însuflețite de dorința de a contribui cu toate forțele lor la menținerea păcii generale, ținând seama de continuitatea legăturilor prietenești ,unind cele două țări

... etc etc>Notăți vă rog, art. 3 și 4 ale tratatului , prin care Italia se angajează să nu participe în viitor la nici un acord internațional de ordin politic sau economic

îndreptat împotriva Rusiei, etc etc...

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

...România -Polonia –URSS

Asupra relațiilor polono - sovietice socot inutil să mă întind.Am fost prea direct amestecați în negocierile dintre Varșovia și Moscova ,ca să refacem istoricul lor.

Polonia a încheiat la **25 iunie 1932,Tratatul de neagresiune și neutralitate cu Sovietele.**

Trebuia să semnăm împreună. În vara anului 1932 ,ne-am pomenit în fața unui adevărat ultimatum polonez : ni se cerea să semnăm cu orice preț. "

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▣Alianțele nu țin seama de doctrine .

[LD :după prezentarea **relațiilor internaționale cu URSS,Filipescu trece la combaterea acelor voci "pro-Hitler " sau " pro-Mussolini "** (izvornd din anticomunismul lor declarat propagandistic)**din România.**]

"Eh, d-lor, în asemenea condiții , **să nu ni se vorbească de o barieră morală între Soviete și acele State care le sprijină sau le atacă**, după cum le dictează înțelegerea totdeauna realistă a intereselor lor economice sau politice .

În caz de război ,**statele se grupează după nevoile lor organice**, iar nu după doctrina regimului care le stăpânește . (aplauze , aprobări)

...Hitler

"A enunța drept axiomă ,imposibilitatea pentru Germania de a se înțelege cu Rusia ,este

un ridicol paradox.

Cancelarul Hitler a dat dovadă de **prea mult realism**, **ca să ne lăsăm păcăliți de unele clișee care amețesc atâtea minți.** Încă o dată, el și nu altul a declarat că **acțiunea împotriva comunismului intern nu poate influența politica externă**, în special, față de state cu care Germania este legată de interese comune.

Când aceste cuvinte au fost rostite cu ocazia ratificării unei convenții politice cu Sovietele, socot că **ele merită să fie supuse unei adânci cugetări a conducătorilor opiniei noastre publice.** Fuehrerul are perfectă dreptate. **Păcăliți vor fi acei ce uită aceste cuvinte și se iau după aparențele înșelătoare a propagandei duse de așa - ziii discipoli ai lui Hitler, în afară de Reich.**

...Mussolini

De 13 ani, d-l Mussolini **repetă că vrea să mute granițele noastre.** Totuși, **adeptii lui de la noi, în ciuda clarității cuvintelor rostite de dânsul, vor să ne dovedească că Ducele a înțeles absolut contrariul** de ceea ce a priceput toată lumea.

Și Germania și Italia și Polonia, pot fi alături de Ruși, ca și împotriva lor.

A baza întreaga noastră politică externă de o imposibilitate morală de conlucrare a unora sau altora, ar fi să mergem în fața celor mai deceptii.

#Avertisment:Vai de noi !

"Nu suntem singurii care gândim în felul acesta. Și în Franța, o parte a opiniei publice se încrede în legende. În ziua când **pactul franco-sovietic** va fi denunțat, datorită acestei propagande dusă conștient de unii, inconștient de alții, **Germania va încerca, după toate probabilitățile, să se înțeleagă în condițiile cele mai bune cu o Rusie izolată, și vai de noi atunci."**

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

#Avertissment:poziția de neutralitate

Al treilea paradox, care tinde din ce în ce mai mult să pătrundă în sufletul oamenilor este că **o țară poate să fie garantată fără să garanteze**, sau, pentru a fi mai clar, **să beneficieze de avantajele unei polițe de asigurare, fără să plătească prima**, ca să mă folosesc de fericita formulă a d-lui Paul Reynaud.

"Fără îndoială că, din acest p.d.v., **Belgia este printre țările privilegiate.**

Franța, și mai ales **Marea Britania** au un interes de căpetenie **să asigure integritatea Belgiei**, fără gând posibil de cucerire. **Guvernul belgian** ține, deci, Franței și Angliei **următorul limbaj** : **<Interesul vostru este să ne mențină în cadrul hotarelor noastre de astăzi, fără ca noi să ne credem obligați să dăm ceva în schimb. Dacă Belgia nu e atacată, vom privi pur și simplu lupta ce se desfășoară alături de granițele noastre .>**

O asemenea atitudine comportă întotdeauna un pericol. Odată Anglia și Franța strivite, **Germania se va purta față de Belgia așa cum îi va dicta interesul său.**

Serviciul adus de neutralitatea terților se uită foarte ușor după victorie.

Exemplul de la Sadova este clasic. Se vede că viziunea înfrângerii franceze din 1870, a contribuit la întărirea realismului britanic din 1914.

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

Avertisment :liga neutrilor răsăriteni (formula Gh.Brătianu)

Dar, anumite **neutralități accidentale** mai comportă un pericol: **acel de a servi de compensație beligeranților.** D-l Gheorghe Brătianu propune următoarea formulă pentru asigurarea teritoriului nostru : **o ligă a neutrilor răsăriteni**, în care ar intra **Antanta Balcanică, Mica înțelegere, Polonia și Statele Baltice.**

DI Brătianu face următorul raționament :Nu revendicăm nimic, deci **nu amenințăm pe nimeni.** Dacă vreun beligerant trece însă peste neutralitatea unuia dintre noi, el ne va găsi **pe toți la olaltă**, alături de vrăjmașii săi. M-am gândit și eu la o asemenea soluție, poate, totuși, pe scară mai redusă. Am ajuns la concluzia că dacă **raționamentul în teorie este impecabil, în practică el lasă mult de dorit.**

Poate fi sigur d-l Brătianu că ,în cazul unei agresiuni Sovietice împotriva Turciei ,**armatele estone sau lituane vor pătrunde în Rusia ?!**

Și dacă România ar fi atacată de Unguri , sprijiniți de Italiani ,**ne-ar sări cine în ajutor ?!**

DI Gheorghe Brătianu vine cu o formulă de **securitate colectivă** ,mărgită la un număr de câteva state , **a căror interese comune sunt foarte vagi**,și care n-au mijloacele Genevei pentru a declara **război, războiului** .

Interesele Iugoslaviei și ale Filandei **nu sunt mai apropiate unele de altele** ,decât cele care leagă un stat oarecare de colectivitatea geneveză.

Singurul țel comun este de a împiedica războiul :or, șansele de a opri izbucnirea războiului , **sunt cu atât mai mari** și riscul, pentru fiecare , **cu atât mai mic**,cu cât forțele ce se pot opune eventualului agresor **sunt mai numeroase și cântăresc mai greu**.

Credeți , de altfel, că Liga preconizată de d-l Gheorghe Brătianu ,care revine la o alianță defensivă în toată puterea cuvântului, **s-ar putea măcar constitui ?!**

În ce mă privește, **sunt foarte sceptic să văz Polonia alături de Cehoslovacia** , dovedă , **refuzul ei de a participa la Mica Înțelegere** .

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

#Avertisment:statutul de neutru = punct mobil

Câteva state din Europa , beneficiare ale tratatelor, și-au închipuit că **rezervându-și libertatea de acțiune ,vor fi arbitri ai viitorului conflict** .În timp de pace aceste state își negociază surâsurile,în caz de război, **ele își vor vinde foarte scump neutralitatea** , apoi colaborarea . Asemenea politică se putea face fără prea multe riscuri înainte de război ,când alianțele aveau un caracter sacru.**Un punct mobil putea să se miște printre punctele fixe**.

Astăzi ,majoritatea statelor europene **râvnește să fie arbitri** , deci tot atâtea **puncte mobile**. Pericolul sare în ochi .**Aceste bolid riscă să se întâlnească între ele , direcțiunea ne mai fiind sigură** .

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

«Cazul demiterii lui Titulescu

"O datorie de conștiință mă obligă să recunosc **că guvernul nostru n-a fost victima iluziilor pe care le-am semnalat** ,iluzii atât de răspândite în mase, nu numai în România ,dar și în străinătate .**Am zis ,într-adins,guvernul și nu dl Titulescu** , deoarece ,după **Comunicatul** apărut la 15 iulie , **nu pot face nici o deosebire** între politica **fostului ministru al afacerilor străine și acțiunea externă a întregului cabinet**.

Iată , d-lor, textul **Comunicatului de la 15 iulie** , pe care unii dintre dvs l-au pierdut , poate , din vedere : **< Luând act de expunerea făcută de d-l Titulescu ,aprobă în întregime și se solidarizează cu politica externă făcută și expusă de d-l Titulescu . Toate dispozițiunile menite să ducă la strictă îndeplinire această politică ,care este politica guvernului și a țării, au fost decise de Consiliul de miniștri. Exprimăm cu acest prilej d-lui Titulescu , recunoștința lui adâncă pentru opera înfăptuită , precum și încrederea lui nelimitată în îndeplinirea misiunii sale . >**

Un act de solidarizare mai puternic nici nu se poate .**Spre marea mea surprindere** , fiind la Royat ,am aflat printr-o telegramă a Agenției Havas,în ziua de **30 august** ,**că guvernul s-a reconstituit ,fără d-l Titulescu și fără ca d-sa să fi fost încunoștințat** că președintele Consiliului înțelege să se lipsească pe viitor de serviciile sale .

Vă mirați, d-lor, că **o procedură atât de sumară** față de un om care - orice s-ar zice , se bucură de anumite pretenții - **a dat loc la atâtea comentarii în presa străină ?**

Ați împiedicat ziarele să treacă granița, dar n-ați putut împiedica articolele să apară. "

...Motivație, zvonuri , învinuiri

Eu vă întreb , d-lor, **ce s-a întâmplat între 15 iulie** , când a apărut Comunicatul,și **30 august** , când a fost eliminat d-l Titulescu din Guvern ?

Din moment ce **afirmați că nimic nu s-a schimbat în politica externă a guvernului** prezidat de d-l Tătăreanu ,și **textul mesajului confirmă acest lucru**,ar trebui să pătrunz în **tainele politicii interne a Partidului Liberal** ,pentru a încerca să pricep neașteptata hotărâre

a d-lui prim-ministru. Nu voi comite această indiscreție. S-a zis că oricare ar fi fost procedura de esofixare a d-lui Titulescu, **violența acțiunii în Franța și în Anglia ar fi fost aceeași**.

Aici vă înșelați, d-lor! Se poate că, **dacă lucrurile s-ar fi petrecut în mod mai puțin brutal**, unii bărbați politici ar fi regretat plecarea d-lui Titulescu.

O procedură normală n-ar fi stârnit însă sentimentul puțin măgulitor pentru moravurile noastre politice, pe care l-a produs în opinia publică **concedierea** fostului ministru de externe.

Guvernul n-a dat altă explicație decât aceea pe care am citit-o în **telegrama adresată d-lui Titulescu** de către șeful guvernului, **după ce ministrul de externe fusese înlocuit**.

Ea sună astfel: **< Partidul Liberal dorește ca noul cabinet să fie omogen, cu excluderea oricărui element din afară .>**

Dar d-lor, **alte explicații au fost șoptite** de persoane așa-zise bine informate, ce căutau să facă atmosferă. **Învinuirea cea mai serioasă** adusă activității d-lui Titulescu, **a fost impulsivitatea sa**, care **ne-ar fi îndepărtat de atâția prieteni**. Care sunt aceștia? Să-i luăm pe rând:

/Italia, Mussolini ?!

Italia! La 5 iunie 1928, d-l Mussolini declară în **Senatul din Roma**:

< Trebuie să recunosc că s-a tăiat prea în carne vie, prin delimitările teritoriale ale Tratatului de la Trianon. >

DI Titulescu a fost la Roma în ziua de **24 ianuarie 1928**, deci cu patru luni înainte.

El fusese atât de **bine primit**, încât indispusese cercurile oficiale franceze.

Nu se poate spune, deci, că încurajarea revizionismului maghiar a fost provocată de o nemulțumire personală a Ducelui.

La 17 noiembrie 1932, d-l Mussolini declara în **Palatul Veneția**:

< Așa precum în primul deceniu al regimului fascist, tot astfel și în al doilea, atitudinea noastră nu va fi schimbată față de evidentele și stidentele violațiuni ale dreptății săvârșite în dauna Ungariei. Dacă se vrea pace în Europa, dacă se vrea ca comunitatea europeană să poată fi reluată, este necesar ca aceste nedreptăți să fie reparate.

Am spus și altădată și confirm că tratatele nu sunt eterne. Așa astăzi, că nu sunt eterne în special ca cele de la Trianon, care a fost inspirat de socoteli politice pe care și timpul le-a condamnat de pe acum. >

Cine era **ministru de Externe** la 17 octombrie 1932? **DI Vaida**, a cărui autoritate era întărită și de faptul că prezida guvernul. **Se vede d-lor că în relațiile sale cu Italia d-l Vaida** - care nu poate fi bănuț de musslinofobie - **n-a avut mai mult noroc ca d-l Titulescu.**

În sfârșit, la **13 aprilie 1933**, **Ducele scrie** următoarele rânduri într-un ziar italian:

< Ungaria trebuie să rămână mutilată și umilită și milioane de unguri smulși de la patria lor, fiindcă Ungaria este cea care a funizat marea pradă de război teritorială a celor trei state, dintre care unul născut pe urma războiului, iar celelalte două umflate până la absurd de tratatele înșeși. ? >

Iată d-lor, **cuvintele cele mai tari pe care le-a rostit d-l Mussolini**, **nu în favoarea Ungariei, ci direct împotriva Staelor Micii Înțelegeri.**

La 13 aprilie 1933, d-l Titulescu era ministru de externe de 5 luni, dar **nu avusese prilejul să voteze sancțiuni împotriva Italiei.**

A pretinde, d-lor, că politica d-lui Mussolini a luat cutare direcție deoarece **persoana d-lui Titulescu îl irita, este o glumă.**

Dar admitând și această absurditate, vă rog să-mi spuneți **în ce s-a schimbat politica italiană față de noi, de când a părăsit departamentul externelor d-l Titulescu?**

Cu toată bunăvoința, trebuie să mărturisesc că **nu văd metamorfoză în discursul de la Milano.** Nu m-am gândit o clipă să înrăutățesc relațiile noastre cu Italia.

Va veni ziua când vom colabora din nou cu fosta noastră aliată.

Am vrut pur și simplu să dovedesc că politica externă a Italiei nu se schimbă pentru că în România departamentul afacerilor străine este condus de cutare sau cutare om politic și că d. Titulescu nu poate nici într-un caz să fie învinuit de a fi arătat prea multă demnitate în raporturile noastre cu străinătatea.

Gr. Filipescu

/Polonia ,col.Beck?!

Să luăm **relațiile noastre cu Polonia**. N-aș vrea pentru nimic în lume , d-lor , să contribuim câtuși de puțin să turbur atmosfera de seninătate în care porneșete spre Varșovia ministrul nostru de externe [Victor Antonescu] **Că au fost incidente** , cu caracter personal , **între Polonia și noi** , sub ministeriatul d-lui Titulescu , **nimeni nu poate tăgădui** .
[LD : nu știu despre ce este vorba] Cred , de altfel , că nu este un cetățean polon care , lăsând deoparte micile chestiuni de amor propriu , nu regretă ce s-a petrecut în **septembrie 1933** , precum , desigur , nu există român care să nu deplorie **incidentul din luna iunie** . În ce mă privește , îl regret din tot sufletul .

A trage însă concluzia că răceala dintre noi se datorește acelor incidente , este o profundă absurditate. Ar fi să micșorăm și personalitatea colonelului Beck și aceea a d-lui Titulescu . Asemenea incidente se ivesc atunci când cauze mai serioase produc turburări în raporturile dintre state .

Că legăturile noastre cu Polonia sunt mai bune acum decât acum trei luni , **nimeni nu poate tăgădui acest adevăr**. Dar , totodată cred că **nimeni nu va contesta că politica generală a Poloniei a evoluat de vara trecută**.

Este mai ușor să reiei un contact strâns cu Polonia , după călătoria generalului Rydz -Smigly la Paris , și vizita colonelului Beck la Londra , decât înainte.

N-a intervenit o înțelegere între Varșovia și Praga , dar incontestabil că încordarea a scăzut.

Și cu cât Varșovia se va apropia mai mult de Paris , cu atât raporturile polono -cehe vor fi mai bune , și legăturile noastre cu Polonia mai strânse.

Gr.Filipescu /

/Germania ?!

Printre țările cu care **România ar trebui să aibă raporturi de bună înțelegere** stă , fără îndoială , **Germania** . N-aș vrea să fiu rău înțeles , d-lor .

Prin faptul că **am încercat să dovedesc faptul că Reichul poate în anumite eventualități să fie alături de Rusia Sovietică** , cu toată politica anticomunistă a cancelarului Hitler , **n-am avut câtuși de puțin intenția să aduc o critică politicii germane** .
Am cerut numai oamenilor noștri politici să nu fie mai hitleriști decât Hitler.

Germania , de la război încoace , sub vechiul ca și sub actualul regim , **a avut față de noi atitudinea cea mai corectă**. **Revizionismul său este firesc**. În diferite împrejurări , **conducătorii Reichului au ținut totuși să precizeze că Germania nu înțelege să-și lege soarta de revizionismul maghiar** .

De aceea , **am socotit de ani de zile și socotesc și astăzi , că ar fi o imensă greșală din partea noastră să avem relații proaste cu Berlinul**.

S-a zis , **că politica d-lui Titulescu a avut în totdeauna tendința să ne depărteze de Germania**.

S-a pus chiar în circulație zvonul că - I-am auzit la Berlin - **că d-nii Beneș și Titulescu s-au împotrivit oricăror apropieri franco -germane** . Explicația ar fi că o dată acordul realizat între cele două țări , **rolul d-lor Beneș și Titulescu ar fi fost limitat în politica europeană**.

Asemenea zvonuri sunt prea ridicole ca să merite un răspuns.

Tot ce pot spune este că **nimeni nu a dorit o apropiere franco-germană mai calduros ca dl Titulescu**.

/Franța?!

Ah , d-lor , **dacă unii socotesc că respectarea angajamentelor luate față de aliații noștri , de Franța în deosebi , înseamnă lipsa de prietenie față de Berlin** , atunci desigur că întreaga acțiune a d-lui Titulescu a fost lipsită de amenitate față de Germania .

O propagandă foarte bine condusă tinde să prezinte Franța drept o țară istovită , incapabilă de orice reacțiune . **Ce eroare , d-lor ! Franța este ce a fost** .

Germania știe perfect acest lucru și prețuște la adevărata ei valoare factorul francez . [-----]

Franța a fost pentru noi o aliată de o sinceritate desăvârșită. **Nu trebuie să uităm că în clipele grele ajutorul ne-a venit de acolo** .

Gr.Filipescu /

/URSS?!

[LD : aproape nu am ce comenta ! atâta dezinformare și atâta miopie , la oameni care păreau că înțeleg substratul relațiilor internaționale !]

Relațiile cu Rusia Sovietică sunt bune și nici nu le putem dori altfel.

Hotărâți să împiedicăm prin mijloacele cele mai drastice infiltrațiunile comuniste la noi în țară, socot că orice act de provocățiune față de guvernul de la Moscova , este o imensă greșeală. Și alături de actele de provocățiune, pun imprudențele de limbaj.

De aceea , d-lor, am regretat cuvintele rostite la Oradea de un membru al cabinetului , care situează pe același plan pericolul de la răsărit și amenințările de la granița de Vest .

Ungaria revendică pământ românesc , pe când Rusia declară că nu cere nimic nimănui.

Gr.Filipescu/

/Anglia?!

Nu putem să nu privim cu adâncă satisfacție eforturile pe care o face Marea Britania în direcția înarmării sale .N-au trecut două săptămâni de când dl Baldwin a declarat în Camera Comunelor : <Vom merge fără șovăire pe calea apucată ,deoarece știu că lucrăm pentru pace [----] Nu va fi pace însă în Europa ,până ce ultimul Stat nu va fi convins că suntem pregătiți de război . >

Pentru Marea Britanie , drumul păcii trece prin Geneva.

Ea condiționează sprijinul său , adoptării principiilor geneveze.

Trebuie să recunoaștem că sprijinul Mării Britanii merită un concurs leal dat Ligii Națiunilor , de a cărei ideologie totul ne apropie . "

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

#Politica externă a României

În rezumat, d-lor, cred că politica noastră externă trebuie să fie astăzi ceea ce a fost și ieri. Întărirea Micii Înțelegeri și a Antantei Balcanice ,menținerea cinstită a celorlalte alianțe - în special alianța cu Franța - raporturi de bună vecinătate cu Bulgaria și Rusia , oricât de străin este regimul ei de mentalitatea și sentimentele noastre .

Relații civilizate cu Ungaria , în măsura în care Budapesta le dorește .

Iată , d-lor , ce am crezut de datoria mea să aduc la tribuna Senatului .

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

#Avertisment:pericolul bolșevizării Europei

"M-am străduit să fac abstracție de orice tendință de partid.Conservator doctrinar, urând însă sectarismul, adversar neîmpăcat al ideilor comuniste ,socot că acei ce lucrează cu mai multă râvnă pentru înscăunarea acestui regim în lume,sunt tocmai acei ce cred că-l combat cu mai multă înverșunare .

"Popoarele nu rezistă mult timp lozincii : < Mai bine tunuri , decât untură ! >

iar un nou război deslănțuit în lume, nu poate însemna decât bolșevizarea generală a Europei.Nici Anglia , nici Franța nu pot fi acuzate că doresc acest măcel .

#Avertisment :ura și violența

Am căutat să vorbesc fără ură , pentru că ura este distrugătoare .

Trahicul sfârșit al ministrului de Interne francez ,trebuie să fie o lecție pentru semănătorii de violențe. [LD : dar asasinarea lui Duca ?!] Nu e nevoie să trecem granița , pentru ca să vedem efectele violenței .Într-o țară ca a noastră , unde nu există pedeapsa cu moartea, există totuși pentru unii dreptul de a ucide ."

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

#Avertisment :demagogia și terorismul de dreapta

" Rolul Partidului Conservator la noi este mai presus de toate de a contribui la educarea maselor.Ori cât de puțini am fi , vom spune țării ceea ce credem că este adevărul , fără a ne preocupa de modul în care cuvintele noastre vor fi exploatate de făuritorii de

legende . **Datoria noastră este de a arăta curaj.**

Nici o amenințare , nici o calomnie - aflu că sunt franc -mason ! -**nici o condamnare la moarte** , [aluzie la amenințările Gărzii de Fier] **nu mă va împiedica să spun țării sincera mea părere.** Demagogia de dreapta este, poate, **și mai periculoasă ca cea de stânga,** **pentru că oferă aparența sincerității .**

Nealergând după putere , rămânem cu satisfacția de a nu fi făcut nici o concesie de ordin moral " (apaluze prelungite în tot Senatul)

Grigore Filipescu / 23 nov.'36

13.) **Ing. N.Miclescu (P:Conserv.) , discurs la mesaj, Senat , 24 nov.'36**

C.Argetoianu (P.Agrar) , declarație la mesaj, 24 nov.'36

Iul.Mumuianu (PNC) , intervenție

(D.S., MO 4, șed. din 24nov.'36)

[LD : declarații scurte , senatoriale , a unor **partide mici** , privind **presiunile de răsturnare a guvernului** , prin **manifestații la București**, pentru **a impresiona pe Carol !**

De recapitulat : metoda , inaugurată de PNTJ în 1928 , perpetuată an de an ...

folosită și de PNL în nov.1933 ... Încercată , de data asta, pe parcursul a 4 ani de către PNTJ , și , din 1935 , de PNC ...Și de pe margini, cu intervenții de culise, "**Conu**" ...**Argetoianu** ...]

[**LD** : În vreme ce , **pentru Miclescu** , faptul că se intra într-a patra sesiune a acelei

legislaturi, era **simptomul unui progres real în viața politică de după război** , **pentru Argetoianu**, dimpotrivă , trebuia ca **guvernul să demisioneze imediat**,

și de aceea **nici nu dorea să participe la dezbaterile Mesajului ... ;**

În vreme ce , **Miclescu dezavua opoziția pentru tentativele de răsturnare a guvernului**,

Iuliu Mumuianu (gogo-cuzist) se mândrea că PNC a adus în Capitală 150.000 de oameni ,

iar Argetoianu își oferea serviciile Coroanei, pentru formarea unui **guvern de "uniune națională"** , cu "**oameni noi** "]

- **Miclescu** : **Și ce bine ar fi** , d-lor senatori , dacă prin **introducerea**

unei mai mari stabilități în guvernare ,

ar rezulta pentru oamenii noștri politici **convingerea inutilității** , și prin urmare

dispariția din moravurile noastre politice , a unor manifestații de speță inferioară

care nu pot decât **să scadă nivelul luptelor noastre politice** ,

să micșoreze simțul demnității de cetățean al celor care participă la aceste manifestații

și să tulbure în liniștea lor pe ceilalți cetățeni ai Capitalei .

Ce bine ar fi dacă nu am mai asista la **spectacole de bâlci** , pe care ,

indiferent de **orice credință și de orice curente , de orice convingere** ,

le poate organiza orice om politic, orice partid politic,

cu singura condiție de a dispune de mijloacele bănești necesare !

- **Iuliu Mumuianu** : Cam grea. Încercați și dvs asemenea manifestații .

Încercați și dvs să aduceți în Capitală 150.000 de oameni !

- **Miclescu** : Noi nu facem asemenea manifestații .Chiar de am putea nu le-am face .

Și ce bine ar fi , d-le Mumuianu, dacă nu am mai asista pe străzile Bucureștiului

la **parodii, la defilări de infanterie, de cavalerie , purtători de placcarde** ,

cu strigăte și urlete ... [-----]

- **C.Argetoianu** : Gata să răspundă oricând la apelul Coroanei, pentru unirea tuturor ,

convins că **numai o asemenea unire ar mai putea îndrepta situația disperată a economiei noastre naționale și anarhia morală în care ne zbatem,**

Partidul Agrar nu poate concepe , însă , o asemenea unire în jurul unui regim silnic

și falimentar , care desbină în loc să unească. **Cu oameni noi, și cu un program sănătos**

și prealabil precizat , Partidul Agrar este gata (exclamări, ilaritate)

să aducă contribuția sa neprecupețită , la opera de refacere ...

Miclescu, Mumuianu , Argetoianu / 23 nov.'36

14.) Incident diplomatic : **ambasadori străini la înhumarea lui Moța și Marin, 9 mart.'37**

(DAD , MO nr. 44 , șed. de marți , 9 mart.'37 , p. 2042 - 2048)

(D.S. , MO nr. 40 , șed.de marți , 9 mart.'37 , p. 2259 - 2270)

Cameră (dimineața) : a) **Victor Antonescu** (ministr.Af. Str.) - discurs-răspuns ;
b) **Armand Călinescu** (PNT) , c) **Gh.Brătianu** (PNL-2) ,d) **Gr.Iunian** (PRT) ,
e) **Oct .Goga** (PNC) , f) **Adam Ionescu** (Fr.Rom.) - declarații , replici , polemici
Senat / dupăamiaza) : a) **Victor Antonescu** (ministr.Af. Str.) - discurs-răspuns ;
b) **Grigore Filipescu** (P.Conservator) , c) **DRIoanițescu** (Fr.Românesc-Vaida) ,
d) **M.Manoilescu** (Liga .Corporatistă) , e) **ACCuza** (PNC) , f) **N.Iorga** (PND) -replici ;
g.) **Vict.Antonescu** - concluzie finală . **Doc.integral , fișier Politică externă , VII**

[-----]

a) **Victor Antonescu** (ministr.Af. Str.) Senat , după amiaza , 9 mart.'37 ;

" D-lor senatori , în ședința din **16 febr. curent** , d-nii senatori **Miclescu și Grigore Filipescu** au adresat guvernului o **comunicare** cu privire la **participarea unor reprezentanți la ceremonia înhumării celor doi voluntari români** , morți în războiul civil din Spania .

" În răspunsul său , d-l **prim-ministru a arătat** că guvernul **va cerceta și soluționa** acest incident. În ce privește faptele cercetate

[**LD Citește absolut același text rostit în Adunarea Deputaților**]

//

b) **Grigore Filipescu** (P.Conservator) / 9mart.'37

[LD : Filipescu este un om politic de clasă ; sub o formă diplomatică , dar destul de insinuantă , **semnalează canalele prin care se producea amestecul străinătății** în treburile interne: **subvenționarea presei , minoritățile , participări de genul celor întâmplare**]

▣ Neamestec în treburile interne !

▣ Independență și demnitate națională

- **Regretă că răspunsurile diplomaților nu au venit mai devreme . ;**

trage concluziile din comunicările primite ; **semnalează oarecari imprecizuni .**

" **Vrem să fim stăpâni la noi ;**

nu vom permite nimănui să se insinueze în treburile noastre .

Vrem o presă naționalistă - dar și națională -

întrebuințată cu banii noștri și inspirată de noi .

Vrem minorități fericite pe pământul țării , beneficiind de **toate drepturile hărăzite de legi și tratate** , **dar fără nici un contact politic cu străinătatea.**

Vrem , în sfârșit , **guverne tari** , în stare **să contoleze ce se petrece** în această țară ,

și în măsură să sancționeze orice abuz . [-----]

" **Un stat are dreptul să râvnească la cât mai mult prestigiu .**

Această **ambiițe este și legitimă și simpatică** , cu singura condiție ca cursa după prestigiu **să nu însemne o veșnică jignire a demnității altora .**[-----]

Nu vrem să lovim în nimeni , dar nu înțelegem să fim loviți.

Mândri de prestigiul țării noastre ,

nu facem , nu putem și nu vrem să facem politică de prestigiu ."

"În sufletul fiecărui român , există însă un sentiment de amor propriu ,
peste care nimeni nu trebuie să treacă . [-----]

" Dar , tot o dată , **sunt slăbiciuni de care nu trebuie să mai dăm dovadă** , slăbiciuni care ,
dacă nu pot scuza unele gesturi , îngăduie , totuși , autorilor lor să le caute unele explicații .

Din acest p.d.v. **atât guvernul actual , cât și cârmuirea trecută a d-lui Vaida ,
poartă o grea răspundere "**

Scandal diplomatic / 9 mart.'37

15.)ing.N.Miclescu (P.C.) - interpelare - 12 mart.1937

(D.S. MO 43, șed. din 12 mart. 1937, p. 2455-2456)

Necesitatea unor măsuri de gospodărire a drumurilor

N.Iorga (PND) , intervenții ; **R.Franasovici** - răspunsuri

Doc.integral - **fișier P.Conservator II**

[LD . 12 nov. 2003 . De ce mă pasionează pe mine dezbaterile parlamentare ?

Pentru că le consider veritabile **show-uri politice** ! Autentice **piese de teatru politic**, cu actori de calibrul .**Spontane, vii, directe, uneori academice, alteori anecdotice** .

Era , de altfel, "**specialitatea** " lui Iorga să le provoace

În cazul de față, într-o interpelare aparent anodină - starea jalnică a drumurilor - , se ajunge la necesitatea înzestrării armatei, la **iluzia păcii, la Liga Națiunilor...**

la înzestrarea armatei și la "**spiritul criticist junimist**" . Iar eu am impresia că din acest "**polen**" , voi face "**miere**" : adică **voi stabili atmosfera epocii !**]

Ing.Miclescu

▫ Ministerul Lucrărilor publice -cel mai sărac minister

▫ Necesitatea gospodăririi drumurilor

Miclescu -Iorga - gral Popovici - **Franasovici**

▫ Banii ... înzestrarea armatei ... iluziile pacifiste

Ing.Miclescu -Iorga

▫ Spiritul criticist junimist ▫ Scăderea prestigiului clasei conducătoare

Ing.Miclescu

▫ Delăsare condamnată :

▫ Degradarea sănătății populației

▫ Degradarea drumurilor

▫ Apelul MSR : armata, sănătatea, drumurile

Ing.Miclescu / 12 mart.'37

#Ministerul Lucrărilor publice -cel mai sărac minister

▫Necesitatea gospodăririi drumurilor

-Ing. N,Miclescu : Privește **bugetul anului trecut** : Ministerul de Finanțe - **8 miliarde** ;

Ministerul de Interne - **1,1/2 miliarde** ; Ministerul Apărării Naționale- **4,1/2 miliarde** ;

Ministerul Educației - **3 miliarde 600 milioane** .

Care este cel mai sărac minister ? Ministerul Lucrărilor Publice , cu doar **89 milioane lei !**

Pentru anul '37/ '38 , **i s-a ridicat la 131 milioane** .A rămas în urma sa ,doar Ministerul Industriei

-Richard Franasovici (ministr.Lucr.Publice)

#România=în urma tuturor vecinilor

"Dar nu intră aici **Casa Drumurilor** .În orice caz, **acest minister este cel mai sărac.**

" Eu nu pot decât să **vă mulțumesc că pledați pentru mine .Sunt de acord că nu se dau mijloacele necesare** pentru lucrările de care avem nevoie ."Când va da răspunsul, **le va arăta situațiunea din alte țări .**

La indigniri și regularea cursurilor de apă, **România este în urma tuturor vecinilor**

În **Austria, Ungaria, Iugoslavia** - lucrările datează de zeci de ani ,și au fost investite enorme : annual , peste 3-400 milioane lei Și sunt **țări mult mai mici decât România !** .

Acestea nu sunt lucrări de lux, ci lucrări pentru **apărarea avutului locuitorilor** ,contra inundațiilor , cum pățim noi în fiecare primăvară ,încât **cheltuim mai mult pentru despăgubiri !**

Noi am rămas în urma acestor țări , cu zeci de ani,și se alocă **câteva nenorocite de zeci de milioanelei !**Recunoaște că această situație este moștenită , dar **totul este în funcțiune da bani ,iar acum primează înzestrarea oștirii.Încât vor mai trece 1-2 ani**,până când Statul va putea să

facă sacrificii pentru lucrările publice.(aplauze prelungite la PNL)

«Lege a drumurilor, prestații, bani ptr. șosele

-ing. Miclescu: "Dar d-le ministru, eu nu spun că trebuie să se ia vreun ban de la apărarea națională ,dar să se facă economii acolo unde se pot face , pentru a se executa strictul necesar și pentru ca să se facă drumuri .Eu cred că este absolut necesar să se facă o lege a drumurilor , prin care :să se înființeze prestația ;să se facă un program de refacere a șoselelor , în funcție de necesități, nu după importanța (sau influența) vreunui om politic ;să se găsească venitul necesar de minimum 2,1/ 2 miliarde anual , special pentru șosele.

-Iorga - gral Popovici - Franasovici (intervenții)

...Banii /înzestrarea armatei /iluziile pacifiste/

-ing. Miclescu :Toată lumea a știut , de la război încoace, că oștirea noastră este dezarmată

-Iorga : Nu e !

-Miclescu : Era dezarmată .Așa că un război ar fi fost un dezastru pentru noi .A știut țara întregă ,au știut toți miniștrii apărării naționale , a știut toată lumea,și cu toate acestea până acum doi ani nu s-a făcut nimic !

-Iorga : Eu te-aș întrerupe dar nu vreau să te supăr .D-le Miclescu, ce s-a spus ani de zile după război ?S-a spus să-și mărginească toată lumea armamentul și te trăgea la răspundere dacă te înarmai

-Franasovici :Aveți completă dreptate.

-Iorga :Pe vremea guvernării mele a trebuit să înșelăm Geneva , trecând pe grăniceri drept jandarmi .Aceasta a fost cauza pentru care multe țări nu s-au înarmat ,și nu poți spune d-ta că englezul nu este patriot ,fiindcă se înarmază acum.Se construiesc doar acum 150 de vase și sunt 3 orașe care nu fac altceva ,decât lucrează pentru armată .Englezul a crezut într-o ideologie ,pe care a impus-o lumii întregi,și a văzut că Geneva nu poate folosi , că toți se pregătesc pentru război ,că Italia se pregătește de război , Germania , la fel .

[-----paranteza : criticism junimist -----]

-G-ral I.Popovici : Dle ministru , dați-mi voie să adaog ceva la cele spuse de dvs și dl Iorga.

Adevărat ,era o iluzie . Dar noi, ostașii, începând de la 1927 , de când avem cinstea să fim aici [ca senatori de drept] în fiecare an ,la Mesaj,am justificat nevoia că nu trebuie să trăim pe iluzii și că trebuie să e înarmăm.State mai mici au armament mai mult ca noi : Ungaria, Iugoslavia.Noii am accentuat la Mesaj că trăim în iluzii și că este un mare păcat ."

-Franasovici : Dle general, dacă cineva poate să fie în largul lui , nu poate să fie decât guvernul din care am cinstea să fac parte (aplauze la PNL)Eu am vrut să arăt iluzia în care au trăit toate guvernele de acum trei -patru ani,de când vălul a căzut de pe ochii noștri . Și guvernulTătrăscu a contribuit la înarmare într-un ritm cât se poate de viu(aplauze la PNL)
Ar fi însă o lipsă de modestie să spun :numai noi am făcut totul, de când am venit.

-Iorga :Dar dvs trebuie să spuneți rolul hotărîtor pe care la avut MSRegele Carol al II-lea, în chestiunea aceasta a înarmărilor .(aplauze puternice, repetate)

-Franasovici : Incontestabil, că sub imboldul MSRegelui Carol al II-lea,s-a pornit la această acțiune de înarmare a țării, la care ,dl președinte de Consiliu,dl Gheorghe Tătrăscu, și-a pus tot sufletul și toată energia sa. " (aplauze la PNL)

-Miclescu : Adevărul este acesta : a trebuit ca războiul să bată la ușă,a trebuit ca primejdia războiului să devină amenințătoare ,pentru ca apărarea țării și înzestrarea armatei să intre adânc în conștiința publică și în conștiința guvernului Numai atunci s-a pus guvernul temeinic pe lucru , și , din câte știm, s-a pus temeinicpe lucru .Astăzi, chestiunea aceasta nu mai este discutată și orice guvern ar veni după guvernul liberal, va trebui să continue ceea ce a început "

[LD :răbufnesc la Iorga resentimente trecute .La începutul intervenției lui Miclescu , avusese loc și următorul dialog :

-Miclescu : Dle Iorga, dacă ați fi fost dvs ministru de finanțe , se făcea așa, dar ministru de Finanțe era un om care voia să-și facă un partid

-Iorga:Nu-l amesteca pe dl Argetoianu ; poate îl mai întâlniți în viața publică. Fiecare are să-

I aibă , la un moment dat , lângă dânsul " (mare ilaritate) [----]

"Nu se poate crede, dle Miclescu, că noi am fost orbi, netrebnci , nepatrioți !

Tocmai d-ta vorbești ,care ești unul din cei mai vrednici patrioți și care ți-ai legat numele de cea mai frumoasă bătălie din război ?Tocmai dta cu partea negativă , junimistă, pe care nu poți s-o învingi ?!

-Frasovici : Toată lumea a trăit această iluzie a păcii, dacă nu într-o pace eternă,dar desigur într-o pace de lungă durată, și ne-am înșelat !

-Iorga :De câte ori aud acest lucru, îmi apare cel mai caricatural junimist ,dl Simion Mehedinți , care pufnește și critică toate ,parcă dacă ar fi fost dl Simion Mehedinți și dl Țigara Samurçaș la guvern ,schimbau cu desăvârșire soarta României !

"Nu, să nu ne facem nedreptate nouă .

Uitați-vă la Italia, d-le Miclescu ,pe care o cunosc atât de bine.Timp de mai multe decenii , italienii nu au făcut altceva ,decât să spună ceea ce spunem noi despre noi .

Și a trebuit să vină omul acesta de energie genială , dl Mussolini ,ca să facă pe italieni a se respecta pe sine însuși.

" Mai ales astăzi , nu trebuie să criticăm clasa conducătoare ,pentru că se ridică până și gunoiul din stradă și zice : < toți sunteți sunteți netrebnci ! > ;

Să vin eu cu tot ce am putut strânge din demagogia mea !

Să ne iubim cu toții și laolaltă ,și, cu experiența noastră ,să facem ceea ce noi, izolați , nu putem face ."]

-Ing.Miclescu:

#Delăsare condamabilă :

...Degradarea sănătății populației

...Degradarea drumurilor

"Tot așa , în altă ordine de idei, toată lumea știe că populația țării este decimată de bolile sociale și de alcoolism,că rasa noastră degenerează , că vigoarea poporului nostru se distuge,cu toate acestea,până astăzi, nu s-a făcut aproape nimic în această direcție .

"Și aici , în chestiunea noastră, toată lumea știe că șoselele sunt ruinate ,toată lumea își dă seama de necesitatea lor,pentru viața și prosperitatea țării,și cu toate acestea nu s-a făcut nimic.Zilele trecute ,dr Costinescu ne-a zugrăvit în culori negre starea sanitară a populațiunii noastre de la țară.Se simțea durerea adâncă a sufletului lui.

Tot așa sunt convins că și dl ministru Franasovici cunoaște starea șoselelor noastre și importanța refacerii lor , și ar fi dorit , de n-ar fi decât numai pentru a-și lega numele de o anume operă, să soluționeze această problemă .

"Dar d-lor senatori, nu este suficient să vrea ministrul respectiv ,trebuie să vrea întregul guvern, și nu e suficient nici aceasta , trebuie să vrea toate guvernele ce se succed, deci toate partidele politice,fiindcă repet ,este vorba de răni adânci lăsate de război, care nu se vindecă de azi pe mâine,este vorba de o operă care nu se poate înfăptui decât de-a lungul anilor,și la care trebuie să contribuie toate guvernele .

" Pentru aceasta,însă, trebuie să se convingă opinia publică,după cum s-a convins că este nevoie de înzestrarea oștirii ,că e vorba de însăși existența noastră și că această operă nu mai poate fi amânată .[-----]

"Anul trecut ,am vorbit despre starea nenorocită în care se află populația noastră rurală ,din punctul de vedere sanitar. [----]Astăzi am vorbit de problema șoselelor noastre [-----]

Nici o dată,dlor senatori, nu am regretat că nu am darul vorbirii ,fiindcă aș fi vrut să transpun din sufletul meu în sufletul dvs ,și convingerile mele și îngrijorarea mea.

"Aș fi vrut ca cuvintele mele să răsună ca un semnal de alarmă .Am vorbit pentru că am crezut că este de datoria mea să o fac ;n- am avut însă nici un moment speranța că voi fi ascultat ,pentru că [-----] nu au preocupat îndeajuns opinia publică . Dar am vorbit cu convingerea că problema aceasta ,ca și problema sanitară la sate, va fi atăcată."

Ing.Miclescu / 12 mart.'37

☒Glasul MSR trebuie ascultat

"Aceste probleme au ajuns pe planul întâi al preocupărilor opiniei publice și **pe planul întâi al Guvernului**, pentru că **a răsunat un glas -glasul Suveranului țării** - care în **discursul** pe care l-a ținut de **Anul Nou**, ca răspuns la felicitările care i le adresase guvernul, **a spus** că, de acum înainte **se cere Guvernului** - și cere tuturor Guvernelor -**acte de gospodărie**, și că, pentru moment, **Guvernele trebuie să fie preocupate**, în prima linie, **de cele trei mari probleme : apărarea națională, sănătatea publică și drumurile.**

"**Aș fi fericit** dacă prin cele ce v-am spus, **voi contribui măcar cu o iotă la lămuirea dvs**, în ce privește modul cum va fi dezlegată această problemă "

(Aplauze prelungite, unanime, îndelung repetate)

N.Miclescu / 12 mart.'37

[Guv.Tătărescu .Vacanța parlamentară .Succesiunea .Alegeri](#)

16.) Rev." Parlamentul Românesc" - (11-20) dedicat partidelor politice , 31 oct. '37

a. Nicolae Petrescu , *Evoluția doctrinelor politice*

b. Mihail Manoilescu , *Doctrin vechi și noi*

Doc.integrale : fișier **Sistem de partide XIII**

N.Petrescu /

☒ Doctrin politice - partide politice

☒ Liberal (ă) - Conservator (e) -Socialist (ă)

O dată cu lărgirea cadrului în care se desfășoară **viața politică**, și o dată cu **creșterea numărului participanților la guvernarea unei comunități**, s-a simțit **nevoia de a canaliza opiniile** ce se vânturau **cu privire la soluțiile** socotite drept **cele mai bune** pentru **a servi scopul guvernării** .

Așa au luat naștere **grupările politice**, care au apărut în **formă embrionară** la mijlocul **sec. XVII în Anglia**, devenind în secolul următor **partide**, **cu doctrine** din ce în ce mai clar exprimate ,

cu programe și organizări destinate **a influența opinia publică** .

În secolul XIX , **toate țările civilizate** și cu **regim constituțional**, au adoptat aceste **instrumente de pregătire a poporului** pentru **acțiunea politică** . La început , **două au fost doctrinele** pe cari le reprezentau **partidele politice** , atât în Anglia cât și în **celelate țări** :

una, dispusă a îmbrățișa toate inovațiile în materie de reformă ,

așa - numită "*liberală*"

alta, aplecată spre trecut , ca un izvor nesecat de învățăminte ,

așa- numită "*conservatoare*"

Între cele două doctrine (partide) era un termen comun : **identitatea de scop**

Atât liberalii cât și conservatorii , urmăreau **a servi cât mai bine interesele economice ale unor categorii de cetățeni** [latifundiari, industriași, bancheri] considerați ca cei mai **utili progresului națiunii** .

Acesta a fost **liberalismul și conservatorismul "*clasic*"**

Din această parțialitate, care implica în mod necesar **nesocotirea drepturilor și intereselor unor categorii de cetățeni**

[țărănime, meseriași, muncitori] se nășteau nemulțumiri ,
care au determinat aparitia unor noi grupări.

Astfel s-au organizat noi grupări cu doctrină socială , " socialistă" ,
care au determinat partidele liberale și conservatoare să-și modifice
nu numai programul și ideologia, dar și planul de luptă electorală .

Pe la sfârșitul sec. XIX, liberalii și conservatorii

au adoptat unele idei de la socialiști , determinând statul
să-și îndrepte atenția și asupra maselor muncitoare ,

până atunci rămase în afară de sfera propriu-zis politică a națiunii,
sub impulsul cărora s-au adoptat reforme sociale .

(exproprieri și împrumutări cu pământ ; votul universal ; regimul și protecția muncitorilor)

Așa - numitul "socialism de stat" , a fost o doctrină neo-liberală și neo-conservatoare
primită deopotrivă de liberali și conservatori pentru a " preîntâmpina" ,
cum se zicea atunci, în mod curent, "revoluția socială" .

Doctrina celor două partide tradiționale și de guvernământ , fusese transformată .

Între ideologia de altădată , și practica de acum, era o discrepantă ,
sporită și de oportunismul politicienilor zeloși de a capta masele .

Partidul Conservator, chiar în țara lui de origine ,

nu mai reprezenta principiile de odinioară,

iar Partidul Liberal, influențat de mișcarea socialistă, devenise în multe privințe
mai radical decât partidul socialist .

Într-un cuvânt, între nume și cuprins nu mai era nici o corespondență ,
iar în practica guvernării ambele partide luau o atitudine aproape identică .

Cam aceasta era situația până la izbucnirea primului război mondial,
cu situații și particularizare de la țară la țară , de la regim la regim.

////////////////////////////////////

Manoilescu / 31 oct.'37

▣ Inexistența "doctrinelor vechi " în România.

▣ Liberalism, conservaorism, țărănism ?!

"Valorosul director al "Parlamentului Românesc " , d.Russu Ardeleanu,

îmi prescrie subiectul : Doctrine vechi și noi.

Ca un student care nu este destul de bine orientat asupra ceea ce a vrut să spună profesorul
când i-a formulat un titlu de teză , așa stau și eu în cumpănă ,
întrebându-mă dacă d.Russu Ardeleanu socotește într-adevăr că la noi ,
în viața noastră politică concretă , au existat " doctrine vechi"

" Eu - ca un modest teoretician al problemelor politice și sociale - vă mărturisesc că
nu pot porni la prezentarea antitezei dintre doctrinele "vechi " și cele " noi" , fiind că
nu recunosc existența celui dintâi termen : a doctrinelor vechi .

" Oare partidele noastre " istorice" : partidul liberal și cel conservator ,
sau partidele născute după război , cum este partidul poporului și partidul țărănesc
- ca să nu mai vorbim de alte partide care n-au avut cinstea guvernării -
au avut ele vreo doctrină ? Îmi este foarte greu să răspund afirmativ.

" În ceea ce privește doctrina partidului liberal, îmi aduc aminte ce examen deficient
au dat frunțașii acestui partid în ziua când - alături cu ceilalți reprezentanți ai partidelor și
de altminteri cu un succes tot așa de neînsemnat - au trebuit să expună
la tribuna Institutului Social Român , acum zece ani, doctrina lor !

" Liberalii nu știau ce este liberalismul ,

iar șeful partidului conservator , nu știa ce este conservatorimul .

Se părea , la un moment dat , că tânărul curent țărănesc știe ce este țărănismul.

Dar confuzia ideologică de mai târziu , unită cu sterilitatea totală a guvernărilor partidului
național țărănesc , în afirmarea unei doctrine proprii , au risipit pentru totdeauna
nădejdea de a vedea cel puțin pe acest partid afirmându-și doctrina proprie .

Manoilescu / 31 oct.'37

▣ P.Conservator ? = partid fără doctrină

▣ P.Conservator ? = identic cu cel liberal

" Cât privește **vechea luptă între liberali și conservatori** , ea nu a fost nici măcar o luptă între **protagoniștii liberalismului și păstrătorii formelor vechi** , așa cum **aparența ar fi indicat să fie**.

" **Căci conservatorii noștri n-au "conservat" nimic și n-au înțeles nimic din instituttele noastre tradiționale** , nici **din psihologia permanentă a poporului nostru** care **ar fi impus acestei țări alte orândueli** decât acelea pe care i le dădea , printr-un **import frenetic din Occident** , **partidul liberal**.

" **Conservatorii au rămas în poziția ridicolă de a fi** , în același timp , și **protestatari dar și imitatori ai liberalismului** , **în promovarea acelor forme de civilizație politică furnizate de Apusul Europei !**

" Și ce poate fi mai **trist** , pentru un partid conservator , decât actul de la 1871 , prin care **acest partid a desființat breslele din România !**

" Nici măcar în ce privește **primatul agrarienismului** , **partidul conservator nu s-a diferențiat de liberali** ,

care **cultivau primatul "industrializării"** și al **"înburghezirii"** noastre .

////////////////////////////////////

Doctrina și partidul conservator / 31 oct.'37

17.) **Gr.Filipescu** , "Preocupări liberale" / **în jurul succesiunii** / 12 nov.'37

("**Dimineața**" , 13 nov.'37 ; preluare din "**Epoca**" , 12 nov.'37)

Gr.Filipescu / 12 nov.'37

▣ **Sucesiunea** .

▣ **Manevrele liberale : vaidiștii ca minge de ping -pong !**

[**LD** : Contează mai puțin dacă acestea era sau nu manevre liberale.

Pentru mine , care încerc să reconstitui **o atmosferă** și să găsesc **cauzele eșecului** sistemului democratic , este încă **o speculație** - dintre atâtea altele - care **a zăpăcit/ otrăvit** și mai mult **judecata alegătorului** din acele timpuri . De asta și dau acest text emis de Filipescu , specialist în tot felul de **poante , epitete și scenarii**.

Grigorovici îl cita că ar fi spus că , în România , partidele sunt formate din specimene de **"porci cu pretenție"** . Oricum , atât a mai rămas din vestitul Partid Conservator , din Liga Vlad Țepeș , care la finalul " crizei" va face cartel privilegiat cu " porcii" de la **PNȚ !**]

"**Criza își urmează cursul**. Fiecare recomandă soluția ce convine mai bine intereselor sale , chiar dacă condamnă acea soluție acum câteva săptămâni . **Precum Duca** a fost chemat acum 4 ani , **cu toate combinațiile puse la cale de politicienii noștri** , nu încapă nici cea mai mică îndoială pentru mine că **Coroana va recurge** și de data aceasta la **singura soluție normală și viabilă** .

" **Amenințarea cu prelungirea cărmuirii liberale a fost o simplă glumă** , menită să **îngreuneze sarcina guvernului de mâine**. Manevra a dat greș.

Care a fost scopul urmărit de liberali cu atâta perseverență , încercând să asocieze **partidul d-lui Vaida unei cărmuirii național- țărăniște ?**

Ei s-au gândit , fără îndoială că o asemenea asociație **se va prăbuși după câteva luni** .

Dar nu aceasta a fost principala manevră .

" **Preocuparea de căpetenie** a întregului **partid liberal** este **ca nu cumva un guvern așa-zis de dreapta** , să se strecoare **între național -țărăniști și dânșii**.

Și concluzia la care au ajuns a fost : trebuie cu orice preț **să trecem pe vaidiști dintr-o tabără-n alta , pentru a slăbi conglomeratul de" extremă dreapta"** care eventual ar putea revendica puterea . Acest raționament are un cusur inițial. Vaidismul nu este o forță . **Vaida a cucerit cca 2000 de voturi** în alegerile județene , grație **Gărzii de Fier** , și concursului dat de guvern.

Dar , **dacă Garda** va merge pe drumul ei, **vaidismul va fi redus la cea mai simplă expresie.** [-----]
Dar ca dl Mihalache să facă jocul liberalilor, imitând jocul d-lui Titulescu , pentru a cârmui câteva luni, ar fi o decepție prea mare pentru mine .
Gr.Filipescu / 12 nov.'37

18.) **I.Maniu, C.Codreanu, Gh.Brătianu , Pactul de neagresiune, / declarații / 26 nov.'37**

/ Declarațiile lui Iuliu Maniu / Tratatative pentru carteluri electorale :
P.Conservator , PSD, Fr.Plugarilor,P.Maghiar , P.Evreesc ș.a //
("Dimineața",27 nov.'37)
////////////////////////////////////

▣ Cartel electoral cu P.Conservator

- Iuliu Maniu a trimis o scrisoare d-lui **Gr. Filipescu** , prin care propune Partidului Conservator **un cartel electoral.** În scrisoare, Maniu arată că , **deși PNTJ nu încheie în aceste alegeri cartele electorale** , găsește că **trebuie să facă o excepție în ce privește Partidul Conervator .**
DI.Filipescu a citit această scrisoare amicilor săi .

Cartelul a fost aprobat în unanimitate .
DI Filipescu **va desemna persoanele care vor candida pe listele PNTJ :**
////////////////////////////////////
Cartel PNTJ-PC / 26 nov.'37

19.) Întrunirea PNTJ din sala " Marna" , zădărnicită , duminică, 14 dec.'37

dr.Lupu, Gr.Filipescu, Iul.Maniu - declarații la **balconul Clubului**
("Dimineața" , an 33, nr. 11.130 , 15 dec.'37 + **foto** : balconul cu personalități ;
mulțimea sub balconul clubului)

Redacția /

▣ Întrunirea de la Marna

Eri dimineața urma să se țină în sala cinematografului "**Marna**" din **Calea Griviței** , o mare întrunire publică convocată de **organizația național-țărănistă a Capitalei .**
[-----]

Forțele de ordine - coordonate de Gabriel Marinescu !

La ora 9 , au început să se vadă importante **măsuri de ordine luate de guvern.**
Au fost concentrați **câteva sute de de gardieni, câteva companii de jandarmi,**
și **numeroase detașamente de infanterie.** Aparatul de stat era **dirijat de însuși**
dl subsecretar de stat Gabriel Marinescu, [-----]

Incident cu gaze lacrimogene

În sală **mulțimea aclama** cu entuziasm pe fruntașii partidului, și **manifesta violent împotriva măsurilor guvernului.** Sosirea d-lor **Maniu, dr Lupu și Gr. Filipescu** a fost salutată cu **ovații.**

[-----]

În câteva clipe s-a văzut în diferite părți ale sălii , ridicându-se **un fum alburii**, se dăduse drumul unor **fiolă cu gaze lacrimogene**. S-a produs o **învălmășeală de nedescris**. Toată lumea dădea busna afară . [-----]

La clubul central PNT

La ora 12 , **str.Clemanceau** era o mare de capete **Cuvântări din Balcon** .

Grig.Filipescu / 14 nov.'37

▣ **Guv.Tătărescu = regimul oamenilor fără caracter**

▣ **Revolta generală, conștiința cetățeneascăva izbândi**

- " Vă pun d-lor următoarea **întrebare** : credeți că un **asemenea regim poate dăinui ?**
Prezumția care a determinat **menținerea la cârmă a d-lui Tătărescu** ,
a fost că **România este locuită numai de oameni lipsiți de caracter, gata să accepte orice** .

" Faptele au dovedit că **socoteala a fost greșită**.

În loc de depresiunea scontată , a urmat o **revoltă generală** .

" Și lucru nespuse de îmbucurător este că , de data aceasta **curentul care duce opoziția spre izbândă** , **nu are caracterul mistic** pe care l-au avut atâtea curente de după război, ci **izvorăște dintr-o conștiință cetățenească** pe zi ce trece mai adâncă .

Curentele mistice dispar cu repeziciunea cu care s-au născut , fără alte urme , decât amintirea.

" **Mișcările de mase conștiente , pot schimba structura morală a unei țări** .

De data aceasta **lumea va vota contra PNL , nu pentru că nu a plouat la vreme ! "**

Gr.Filipescu / 14 dec.'37

20.) Gr.Filipescu , Manifestul Partidului Conservator , 16 dec.' 37

(" Dimineața" , 16 dec.'37)

[LD : probabil a fost lansat la începutul campaniei, dar este publicat în acest număr.

Manifestul este o **justificare a cartelului electoral încheiat cu PNT** .

Este simplu, clar și surprinde **liniile esențiale ale alianței** .]

Gr.Filipescu /

Doc.integral : **fișier P.Consrv. II**

▣ **Pentru un alegător conștient, liber și curajos**

▣ **Naționalism intransigent dar generos cu minoritățile**

▣ **Politică externă tradițională**

▣ **Domnia legilor și tăria caracterelor**

" Cetățeni ,

Cuvântul acesta cu care în deobște vi se adresează partidele politice,

în timpul luptelor electorale, are astăzi un deosebit interes.

Cetățean adevărat e numai omul care , alături de tributul pe care munca sa îl aduce economiei naționale, **înțelege să aducă** totodată politicii generale ,

contribuția judecății sale libere și curajoase .

" În Rusia, în Germania, în Italia , există doar **jumătăți de cetățeni** sau **cetățeni înjumătățiți**.

Socotim că **asemenea încovoieri** , **asemenea abdicări** ale personalității ,

nu se potrivesc nici cu **tradiția culturii noastre latine**, nici cu **mândria sângelui și trecutului**

nostru . **lată primul motiv al colaborării noastre cu Partidul Național -Țărănesc** .

* * *

" În al doilea rând, **ne apropiem de Partidul Național -Țărănesc** ,
naționalismul nostru intransigent , în **apărarea hotarelor țării** ,
dar generos în convetuirea cu minoritățile etnice pe care ni le-au hărăzit fluctuațiunile istoriei .
Naționalismul acesta , întemeiat pe **o veche și curată tradiție conservatoare** ,
nu primește lecții de la nimeni . Stăpân istoric pe acest teritoriu , naționalismul poporului nostru
e un **naționalism de stăpân** , **sigur de el însuși** , **fără trufie** , **fără brutalitate** , **fără sectarism** .

* * *

" În **politica externă** , în care **partidul conservator** împlinește un sfert de veac de statornică
îndrumare [**P.C. D -Take Ionescu**] , **nimic nu ne desparte de Partidul Național -Țărănesc** .
Suntem , mai mult decât oricând , convinși că **sistemele de alianță** cari ne-au dus
la **înfăptuirea României Întregite** , rămân **valabile pentru menținerea ei neștirbite** .
Nu voim nici aventuri , nici **echivocuri** , care **se plătesc mai târziu cu sânge și cu lacrimi** "

* * *

" Este firesc ca **domeniul politicii interne** să înfățișeze **deosebire de concepție**
între noi și Partidul Național -Țărănesc . În mod cinstit și fără tocmeală ,
ni s-a recunoscut **libertatea cugetării și manifestării noastre politice** .
Dar și aici **ne apropiem și ne leagă două vechi, statornice, nestrămutate**
deziderate conservatoare , nici o dată mai de actualitate ca astăzi ,
și cărora înțeleptul **Rege Carol I** le-a dat cândva **o plastică și accentuată expresie :**
domnia legilor și formarea caracterelor !

* * *

" lată în puține cuvine , al căror înțeles vă rog **să-l cercetați cu atenție, judecată și**
conștiință , motivele pentru care vă cer **să luptați în aceste alegeri** ,
cele mai însemnate de la război încoace,
și **să votați listele Partidului Național -Țărănesc , cu semnul : cercul .**

Gr.Filipescu, șeful Partidului Conservator. / 16 dec.'37

21) LD Găsești ceva ?

Guvern Goga .Cuza 28 dec.'37 - 9 febr.'38

Guvern Miron Cristea 10 febr.'38

22.) Em.C.Grigoraș , **Literatura memorialistică românească, 31 dec.'38**

/ Marghiloman / Carp / Maiorescu / Filipescu /

(Rev. " Parlamentul românesc" , an IX, nr. 281- 284 , p. 26 - 28)

Em.C Grigoraș /

Dacă literatura românească nu s-a putut până azi lăuda nici cu romane de seamă,
nici cu piese de teatru mai de vază , dacă nu s-a putut evidenția decât cu povești ,
poezie lirică și nuvelistică , în schimb s-a ilustrat cu Memorii.

Memoriile , ca și satirele , pot fi clasate printre manifestările didactice , și nu e de mirare că
această producție , deoarece aceasta este prima care se naște la toate popoarele .

Memoriile se împart în mai multe genuri : literare ,politice , artistice ...

[-----]

Dacă trecem la **etapa postbelică** aici **eflorescența memorialistică** ia proporții mari .
Cele **politico-literare - militare** ,acelea ne pun pe o scară înaltă .

Patru oameni politici conservatori dintr-odată ne-au hărăzit **Memoriile** lor :
Marghiloman, Carp, Maiorescu, Filipescu. **Trei nemțofili și un franțuzof!**
Memoriile lui **Marghiloman** sunt pline de **cancanuri și nimicuri**, dar multe au savoarea lor.
Unele sunt picante. Dacă erau mai scurte și mai ales mai pieptănate și mai puțin tunse, aveau și mai mare succes.

Cele ale lui **Maiorescu**, vai, **mai bine nu erau publicate**. Lumea a rămas **consternată**.
Un fost om al lui mi-a spus:

" Lasă că e bine ; să-l vadă lumea pe moșu și în halat , nu numai în redingotă !"

Cele ale lui **Petre Carp**, publicate sub formă de bibliografie, arată un **Carp absolut necunoscut**.

Carp rusofil, pentru a fi apoi **francofil**, și a termina **germanofil**, **ilustrează politica noastră de duplicitate**.

Dar ceea ce este mai interesant, este **Carp critic**

Em. Grigoraș / Memorialistica / 1938

Guvern Miron Cristea - III - 1 febr.'39 - 6 martie '39

Guvern Armand Călinescu - IV - 7 mart - 21 sept.'39

23.)